

Több mint csepp a tengerben

Küzdelem a szegénység ellen
Mexikó és Brazília eltérő példája

Bandaháborúk. Droghalottak. Fegyvercsempészet. Hurrikán vagy földrengés. A médiumok többnyire ilyen híreket közölnek Mexikóról. Tény: van valami, ami Mexikóban több halált követel, mint a drokartellek, ez pedig az éhezés. Az utóbbi évtizedben 49 804 mexikói esett áldozatul a szervezett bűnözésnek. Ugyanebben az időszakban 85 343 ember halt éhen – az éhezés és a szegénység elleni sok éves program ellenére.

Más a helyzet Brazíliában. Itt az elmúlt évtizedben 47%-kal csökkent a gyermekhalandóság. 2003 és 2010 között a népesség legszegényebb 10%-ának bevétele évente 8%-kal nőtt. A hivatalos statisztikák szerint az utóbbi hét évben csaknem 40 millió brazil tudott kiszabadulni a szegénységből. Felvetődik a kérdés: Brazíliában miért sikerül az, ami Mexikóban kudarcot vall?

A nagygazdák hatalma

Pedig Mexikó helyi hetivásárai legendásak. A látogató mindenütt édesen illatozó gyümölcsökbe botlik, amelyek törekeny faládákon föltornyozva fekszenek a helyi zöldségfajták mellett. Gyógynövények és kenőcsök százeit kínálják különböző fájdalmak ellen, csörgőkígyóport a rákterápiához vagy a mezőgazdaságban használatos eszközöket. Minden napszakban férfiak, nők és gyerekek csoportosulnak a gőzölgő fazekak és tortillák körül: ott töltik meg a forró kukoricalepényeket hússal, krumplival, tojással vagy főtt kaktuszlevéllel.

Mexikóban elképzelhetetlen az élet tortillák és a közös étkezéseknél oly fontos tereferélés és pletykázás nélkül. Ennek ellenére 2012-ben több mint 12 millió mexikói nem tudta megengedni magának a legfontosabb alapélelmiszereket, például a tortillát, a babot, a zöldségféléket vagy a tejtermékeket.

Az elmúlt év augusztusában a médiumok nyilvánosságra hozták az állítólag nem szépitett adatokat. „A kormány sokáig visszatartotta a valódi szegénységi számokat, hogy elleplezze a szegénység mértékét”, mondja *Ursula Oswald Spring*, a Mexikói Autonóm Nemzeti Egyetem professzor asszonya. Mexikó négy legszegényebb szövetségi államában, Chiapasban, Guerreróban, Pueblában és Oaxacában 60-70% között van a szegények aránya. A 31 szövetségi állam közül 11-ben a népességnek több mint a fele él a nemzeti szegénységi küszöb alatt.

Mexikóban sok oka van a szegénységnek. Már Közép-Amerika 16. századi, spanyolok általi meghódítása, valamint a kukorica- meg cukorültetvények emiatt bekövetkezett, messzemenő átalakulása is azzal járt, hogy kevés mexikói meggazdagodott, és sokakat megfosztottak földjüktől. Bár a 20. sz. elején lezajlott mexikói forradalom óta részben visszaadták az elrablott földeket a bennszülött lakosságnak, de a bürokrácia malmai csak lassan öröltek. Emellett gyakran csak tápanyagszegény földeket adtak oda a parasztoknak.

Még rosszabbá tette a helyzetet Mexikó 1994-es csatlakozása az USA-val és Kanadával kötött Észak-amerikai Szabadkereskedelmi Egyezményhez. Azóta nagy mennyiségben importálnak dömpingáron kukoricát az USA-ból: ezt államilag támogatják, génmódosított, és óriási területeken termesztik. A 2,3 millió mexikói paraszt már nem tudta megfelelő áron eladni a maga kukoricáját. Közülük sokan megszüntették vállalkozásukat, elvándoroltak a városba vagy életüket kockáztatva szöktek át a határon, és mentek az USA-ba. A nemzeti szegénységi ráta két év alatt (1996-ig) 52,4%-ról 69%-ra emelkedett.

Mexikó: alamizsna a szegényeknek

A legfontosabb állami választ a szegénységre *Ernesto Zedillo* mexikói elnök adta 1997-ben. Az *Oportunidades* program iskolai ösztöndíjat ígér a gyerekeknek, és anyagi támogatást a szociálisan hátrányos helyzetben lévő családjáknak. A nők és a gyerekek a társadalom különösen sérülékeny tagjainak számítanak. A nők azonban felelősebben bánnak a pénzzel, mint a férfiak, inkább kukoricát és babot vásárolnak, mint alkoholt és drogot. A kedvezményezett családok számára szabott feltételek azonban viszonylag kemények: kötelező a jó iskolai teljesítmény és a rendszeres egészségügyi ellenőrzés. Azt várják, hogy hosszú távon az iskolai oktatás nyújt majd esélyt a szegényeknek a jobb jövőre.

Az *Oportunidades* program eleve korlátozott pénzforrással indult. Az első évben csak 300 000 vidéki család kapott támogatást. A kedvezményezett családok száma 2011-ig folyamatosan emelkedett, és elérte az 5,8 milliót. De a programot csak 2009-ben vezették be a városokban. A hivatalos adatok szerint minden harmadik mexikói kap állami támogatást.

A program azonban csak mérsékelten sikeres. Bár a kormány azzal dicsekszik, hogy a szélsőséges szegénységben élő mexikóiak száma a 2010-es 13 millióról 2012-ben 11,5 millióra csökkent, *Spring* professzor asszony szerint ugyanaz a beszámoló azt mondja, hogy 2012-ben fél millióval több ember élt szegénységben, mint két évvel korábban.

Miért? A program a kritikusok szerint is megóvott néhány családot attól, hogy szélsőséges szegénységbe zuhanjon, ugyanakkor azonban nem nyújt semmilyen gazdasági távlatot. Ahelyett, hogy a két-öt hektárral rendelkező vidéki kisparasztok millióit támogatnák, a mezőgazdasági pénzek a nagybirtokosokhoz és azok exportra termelő gazdagságaihoz vándorolnak. A politika túlságosan összefonódott velük. Éppilyen keveset fektetnek be a tiszta ivóvízzel történő ellátásba, az iskolákba, a kórházakba és az útépitésekbe. Gazdasági fejlődés nemigen van. A gazdaság stagnál, a munkanélküliség megduplázódott az elmúlt tíz évben. Mindezt tekintetbe véve a mexikói szegénységellenes program csak csepp a tengerben.

Brazília „nulla éhezést” akar

Aki Brazíliába megy, szintén sok problémát lát, de más hozzáállást érez a szegénység elleni küzdelemben. Az akkori elnök, *Lula da Silva* 2004-ben kezdeményezte a *Fome Zero* (Nulla éhezés) programot. Jelenleg 12,4 millió család, azaz kereken 40 millió ember kap 18 és 90 euró közötti támogatást az alapélelmiszerek megvásárlásához; ezen kívül iskolai étkeztetést is pénzel a program. Mivel a *Fome Zero* egyidejűleg a helyi mezőgazdaságot, és abban mindenekelőtt a kisparasztokat is támogatja, helyi és regionális gazdasági körfolyamatok keletkeznek. A nemzeti zöldség- és gyümölcskereslet 85%-át kis- és középparasztozok fedezik. 2010 óta a braziloknak ráadásul alkotmányos joguk van a megfelelő táplálkozáshoz. Az illetékesek aktívan felkeresik a segízésre jogosult családokat, és segítenek nekik, hogy fölvegyék őket valamilyen programba.

Amikor *Josette Sheeran*, az ENSZ Világélelmiszeri Programjának igazgatónöje meglátogatott egy kis parasztgazdaságot a főváros közelében, megtapasztalta, hogyan kapcsolja össze ez az program a szociális és a gazdasági célokat. A szóban forgó család alapélelmiszereket természet, amelyeket később a helyi iskolai étkeztetésben használnak fel.

Brazília megmutatja: azok a programok, amelyek szociális programokkal és szükségstratégiákkal kötik össze a vidékfejlesztést, hatékonyan képesen csökken-

teni a szegénységet. Persze ezek még nem kifinomultak, még mindig magas azoknak a szegényeknek a száma, akik félreeső régiókban élnek. A nagy politikai reformokhoz, például a növekvő gazdagság igazságosabb elosztásához vagy egy nagy földreformhoz azonban a brazilok sem veszik a bátorságot.

Ráadásul a hallatlan gazdasági fellendülés nyomása alatt elhanyagolják a fejlődés fenntarthatóságát. A növekvő fogyasztás már hamarosan meghaladja majd a brazil biokapacitást. Pedig Brazíliában a legnagyobb a fajgazdagság a földön! A nagybirtokosok földjeire növényvédőszerrel tömegét permetezik repülőgépekről. A közúti szállítás sok városban túlterhelt, az utak gyakran bedugulnak. Kevés a tanulmányi férőhely, különösen a társadalmilag gyenge családok fiataljai számára. Ezért egyre több a tüntetés, s ezeket leginkább az új vidéki középréteg kezdeményezi.

Így aztán Mexikóra és Brazíliára egyaránt érvényes: **Harc a szegénység ellen: igen, de csak addig, amíg a vezető rétegek gazdagsága érintetlen marad.** De ezzel a mércével mérve Brazília határozottan jobb helyzetben van, mint Mexikó, mivel nemcsak alamizsnákkal rázza le a szegényeket, hanem a helyi gazdasági körfolyamatokba is bekapcsolja őket.

Julia Bultmann

Forrás: Publik-Forum, 2014/2

Királynők a fertőzött nyomornegyedben

Európa elektronikus szemete Ghánában

Négy, világoskék iskolai egyenruhába öltözött kislány ül sűrűn egymás mellett a padban. Amikor a tábláról a füzetükbe másolják az angol mondatokat, szorosán a testük mellett kell tartaniuk a karjukat, hogy ne lökjék ki a többiek a padból. Az iskolapad tulajdonképpen csak két diák számára készült – de hát több hely nincs. Nem csoda, hogy az osztályterem is, amelyben a sűrűn összezsúfolódott gyerekek ülnek, szűkös, szegényes: az ablaknyílásokból alig jön be fény, a falak szürkék és vakolatlanok. Nincs iskolaudvar, tanári szoba és nincsenek egészségügyi helyiségek: a nagy gyerekeknek tíz percet kell gyalogolniuk a legközelebbi WC-ig, a kicsik vödörket használnak... Az embernek nem kell valamely európai iskolaügyi hatóságnál dolgoznia ahhoz, hogy méltánytalanul találja ezeket az állapotokat.

A diákok ennek ellenére összedetnek és figyelmesek. Gondosan lejegyzik azokat az angol szavakat, amelyeket tanáruk, Sir Charles fölírta a hámló táblára – mert tudják, hogy fontos megtanulniuk a hivatalos angol nyelvet, és nem csupán a tvi nyelvet, Ghána déli részének törzsi nyelvét. Aki jól beszél angolul, az később talán kiszabadul a ghánai főváros, Accra e fertőzött nyomornegyedéből, Agboblshie-ből. Azoknak a fiataloknak, akik befejeznek valamilyen iskolát, talán nem kell majd azon a hírhedt szeméttelen dolgozniuk, ahol kibelezik az Európából származó elektronikus hulladékot, hanem remélhetőleg másutt találnak munkát – olyan helyen, ahol kék az ég és nem mérgezett a levegő.

A *The Green Cross* környezetvédelmi szervezet szerint Agboblshie egyike a világ tíz legmér-

gezetebb helyének. A főváros sűrű népességű nyomornegyedének hatalmas szeméttelen landol az az elektronikus hulladék, amelyet a nyugati világ már nem tud használni (évente kereken 250 000 tonna). A lakosok elégetik az Európából illegálisan ide hajózott régi számítógépeket, mobiltelefonokat és televíziókat, hogy olyan fémekhez jussanak, mint a réz, az alumínium és a vas, amit aztán eladnak. Az effajta hulladékkezelés nyomán szélsőséges mennyiségű káros anyag szabadul fel, jut a levegőbe és a földbe, és rárakódik minden élelmiszere, amit a piacon árulnak.

A nagy, túlnépesedett városrészben mindenütt lehet látni a szeméttelen óriási fekete felhőket kibocsátó tüzeit. Az elégetett vegyi anyagok gázai összekeverednek a piaci hulladékok kipárolgásával és a vizeletszaggal – mert a vizelet itt

ELŐFIZETÉS

Tisztelettel kérjük Olvasóinkat, hogy legkésőbb **2015. február végéig** újítsák meg előfizetésüket. A lap ára kis mértékben emelkedik, az egyes számok ára 265,- Ft, az éves előfizetés **1600,- Ft** lesz, illetve annak, aki postán kéri, a **postaköltséggel együtt 2800,- Ft**.

Többletbevezetéseket vagy adományokat ezután is szívesen elfogadunk.

Kérjük, hogy a belföldi rózsaszín postautalvány címzésében az „Érted vagyok” és Kovács László nevét egyaránt tüntessék föl (1076 Budapest, Thököly út 11. I/6).

tisztítatlanul folyik a nyitott utcai lefolyókon. Áthatolhatatlan füst telepszik a fából és hullámlemezről készült szűk sufnikra, amelyekben az emberek élnek, és szürkére festi a különben oly színes afrikai piaci standokat. Az itt élő gyerekek 80%-ának vérében nagy mértékben vannak jelen súlyosan mérgező anyagok. Agbobloshie lefordítva nagyjából azt jelenti: „Szodoma és Gomora”.

Paulina Nlando, az iskola 56 éves vezetőnöje sem önszántából van Agbobloshie-ban. Politikai nyugtalanságok nyomán tíz évvel ezelőtt négy gyermekével együtt elűzték Ghána északi részén lévő otthonából, aztán itt landolt a főváros nyomornegyedében, és először lekvárarusként tartotta el magát és a gyerekeket. „A piacon rögtön szemet szűrt nekem a sok gyerek”, mondja a csendes nő, akit a diákok Madame Paulinának hívnak. „Látom, hogy járnai még nem tudó kisgyerekek, akik a földön ücsörögtek, a mérgezett földről csipegetik fel, és megeszik a hulladékokat.” Az anyáknak gyakran magukra kellett hagyniuk őket, mivel elárusítókként súlyos terhekkal a fejükön föl-alá járkáltak a piacon, hogy zöltséget, gyümölcsöt vagy ruhaszövetet adjanak el.

„Ezek a gyerekek teljesen védte- lenek voltak – és folyton kiteve annak a veszélynek, hogy a teherautók átgázolnak rajtuk. Nem jártak iskolába, hanem segítettek anyjuknak az eladásban, a hulladéklerakón dolgoztak vagy utcai tolvajokká váltak.” Paulina elhatározta, hogy tesz valamit ez ellen.

Hogy biztos menedéket teremtsen a gyerekeknek, Agbobloshie rozoga kunyhói közepette berendezett egy kis termet, és „bölcsődét” működtet benne. A vállalkozás tizenkét gyerekkel indult, és mivel ezek kezdetben szinte kizárólag kislányok voltak, a bölcsődét „Paulina’s Queensland”-nek nevezte el.

„Hamarosan egyre több anya hozta ide a gyereket, a bölcsőde gyorsan túlszűfoltá vált”, emlékszik vissza a szelíd, szomorú kisugárzású, ápolt nő. „Amikor a gyerekek ötévesek vagy idősebbek lettek, megkérdeztem magamtól, mi legyen a további sorsuk.” Bár Ghánában hivatalosan létezik iskolakötelezettség, de ezt itt

senki sem érvényesíti. És addig senkinek sem jutott eszébe, hogy állami iskolát építsen a szegénynegyed 50 000 lakosa részére.

Saját fiatalokú gyerekei és az Opportunity International keresztény mikrohitelzési szervezet többszöri hitelének segítségével Paulina emeletet húzott a bölcsődére, három osztálytermet alakított ki, fokozatosan tíz tanárt állított be, és így kínál oktatást a nyomornegyed gyerekeinek. Iskoláját azóta már mintegy 300 gyerek látogatta, a hatodik osztályig menően. „Angolt, franciát és a helyi tvi nyelvet tanítjuk”, magyarázza Paul Naja, Paulina fia, aki támogatja anyját az iskola felépítésében, és egy ideje már tanárként is dolgozik benne. „Továbbá matematikát, technikát, hitant, formatervezést, szaktárgyakat és elektronikus adatfeldolgozást.” A szülőknek csekély tandíjat kell fizetniük ezért, negyedévenként 45 ghánai cedit, ami kb. 12 eurónak felel meg. „Ez annyi, amennyit a legolcsóbb állami iskolák kérnek Ghánában”, mondja vidám mosollyal a 22 éves fiatalember. „Az árva gyerekek ingyen járhatnak iskolánkba.” Paul némi büszkeséggel mutat rá arra, hogy Paulina magániskolájának osztályai még kisebb létszámúak is, mint a „kormányzati iskolák osztályai”, ahol gyakran 60 gyerek ül egy tanteremben. Az állami hivatalok elfogadják, és dokumentálják is az itteni vizsgákat.

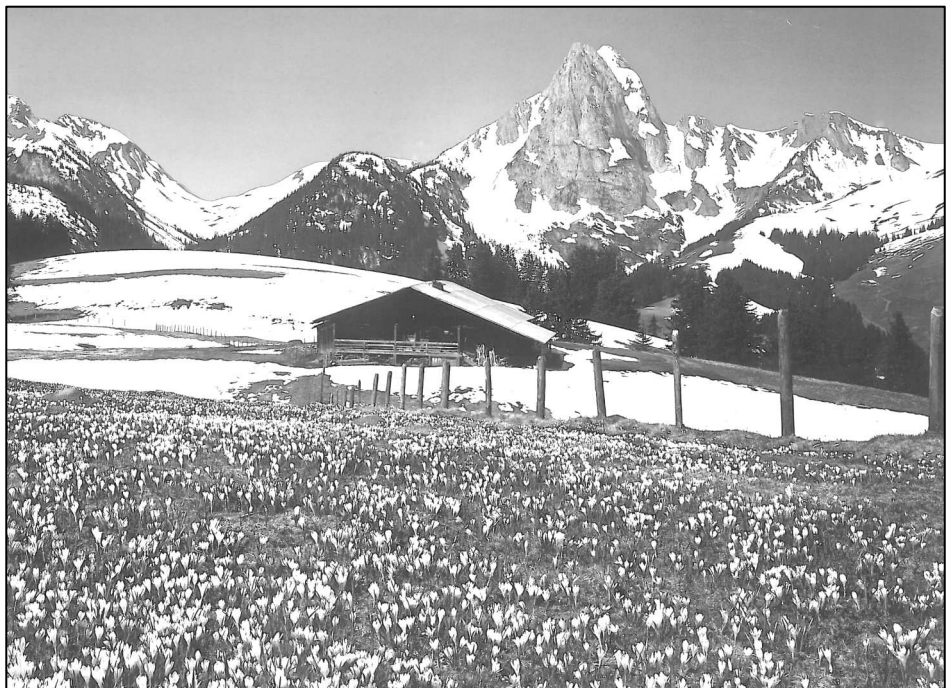
Ahogy sok más ghánai tanárnak, a Paulina iskolájában dolgozó tíz férfinak és nőnek sincs pedagó-

giai végzettsége – az iskola vezetőjének, Paulinának sem. Fia, Paul azonban hamarosan megkezdte tanári tanulmányait, meséli sugárzóan.

De nem csupán Paul széles mosolya hat meglepően ebben a szomorú környezetben. Az itt tanuló gyerekek is olyan vidámnak, bizakodónak és elevennek hatnak, mint minden más iskolában – mintha nem látnák a szegénységet, és mit sem tudnának azokról a gázokról, amelyeket folyamatosan belélegeznek.

Madame Paulina azonban megbetegedett a belélegzett mérgektől. Két évvel ezelőtt olyan gyenge és elesett volt, hogy kollégái attól féltek, hamarosan meghal. Csak azután tért vissza meglepően egészségesen, hogy néhány hónapra elhagyta a nyomornegyedet, és alávetette magát egy hagyományos afrikai gyógykezelésnek. Az európai jellegű orvosi kezelést nem engedhette volna meg magának. Bár léteznek itt nyugati mintájú kórházak, de ezek nyugati árakat is kérnek, amelyek megfizethetetlenek Agbobloshie lakói számára.

Kiszámíthatatlan, hogy az Európából származó elektronikus hulladék még meddig fogja élelmezni és egyúttal megmérgezni a fővárosi nyomornegyedbeli férfiakat, nőket és gyerekeket. A ghánai kormány nagyon is fölismerte a botrányos egészségügyi helyzetet, és dolgozik annak megoldásán. A főváros régóta próbálja szanálni a nyomornegyedet, és kiköltöztetni a lakókat. Ez azonban ellenállásba ütközik részükről – mert Agbobloshie mindenképpen ellenére az otthonuk a fővá-

ros központjában. A lakók tiltakoznak a tervezett kitelepítés ellen, mert attól félnek, hogy a város peremére szorítják őket, ahol már nem lesznek szem előtt, és még kevesebb kilátásuk lesz a jövőt illetően, mint a hírhedt hulladéktelepen.

Amíg nem tisztázódik a városrész jövője, Madame Pauline és tanártársai folytatni akarják a tanítást, hogy a gyerekeknek később esélyük legyen önként elhagyni a fertőzött területet. Időközben azonban

ismét pénzügyi és helyproblémák támadtak. Mivel az iskola alulról épül fel, egyre újabb kezdők jelennek meg anélkül, hogy az idősebb diákokat már kibocsátották volna. Sürgősen új osztálytermekre van szükség. Két fiatal európai nő, aki önkéntes szolgálat keretében kisegítő tanítóként dolgozik itt, adományokat gyűjtött Németországban és Hollandiában, hogy Paulina megvehesse a szomszédos telket, és legyen helye további osztálytermek számára. Ezekből az adományokból

higiénikus konyhát és WC-részeletet is fognak építeni.

Agbobloshie iskolája így a remény hordozója marad. És azok a gyerekek, akik most a szűk padokban szoronganak, később elmondhatják majd, hogy nemcsak Szodomában és Gomorában nőttek föl, hanem „Paulina királynőinek országában” is.

Eva Baumann-Lerch

Forrás: Publik-Forum, 2014/9

Új ösvények a boldogság felé

Passy Mubalama, a gyermekmentő

A petróleumlámpa meleg fényt vet a gyerekekre, akik figyelmesen fülelnek. A tizenkétéves Bahatit hallgatják, aki egy történetet mesél el. Ebben egy olyan mostohaanyáról van szó, aki meg akarta ölni nem tőle származó lányát, de a végén ő vesztette el az életét, miközben a lány megmenekült a gonosz mostoha által állított kelepceből.

A gyerekek a meztelen betonpadlón ülnek, egyesek törökülésben, mások a mellkasuk elé húzott lábbal, csak a legkisebbek közül aludtak el néhányan. Bahati meséje bizony kemény. De nem sokkal kevésbé brutális, mint annak a tizennyolc gyereknek a múltja, akik most esténként ebben a gomai faházban ülnek, a kelet-kongói Észak-Kivu tartomány válságoktól sújtott fővárosában: vagy árvák, vagy nyoma veszett a szüleiknek az évek óta tartó kelet-kongói harcok során.

„Közülük sokan rettenetes dolgokat éltek át”, mondja a 29 éves *Passy Mubalama*, ez a fiatal nő, aki befogadta a gyerekeket. „Sokuknál már az is nagy siker, hogy egyáltalán beszélnek és történeteket mesélnek el.” *Passy Mubalama* a gomai menekülttáborokban találta ezeket a gyerekeket, és ebbe az ideiglenes otthonba hozta őket.

Például a nyolcéves Brigittát, aki éppen felhúzott térdrel támaszkodik a deszkafalnak, és figyel; ő egészen egyedül élt az elűzöttek egyik táborában. „Brigitta egy megerőszkolás eredménye”, mondja *Mubalama*. Brigitta anyja egyedül nevelte fel a lányát, és amikor 2012 novemberében szülőfaluja közelében kieleződtek a harcok a kongói hadsereg és a Ruanda által támogatott lázadók között, akkor magával vitte Brigittát a menekülésbe. Amikor az anya és lánya megérkezett Gomába, az egyik menekülttáborban kerestek menedéket, más százakkal együtt. „Brigitta anyja ott megismert egy férfit, aki kész volt kapcsolatot kezdeni vele, de csak azzal a feltétellel, hogy a lány eltűnik.” Ettől fogva az akkor hétéves kislánynak egyedül kellett boldogulnia, és odakuporodott az egyik óriási sátor sarkába, ahol már családok tucatjai találtak szükség-szállásra. Ott feltűnt a kislány, és amikor *Passy Mubalama* a következő alkalommal elment a táborba, elmesélték neki a gyerek történetét. Ő megvizsgálta, vajon valóban egyedül van-e a kislány, és végül magával vitte.

A jelenleg tizennyolc gyerek így, vagy hasonlóképpen került hozzá. Fő foglalkozása szerint *Mubalama* újságíró, ezért gyakran van úton a menekülttáborokban, hogy beszámolhasson az ottaniak helyzetéről. „Végtelenül fáj nekem az elhagyott gyerekek sorsa”, meséli. „Az t mondtam magamban, tennem kell valamit. Mi, kongóiak nem várhatunk örökké arra, hogy a nemzetközi szervezetek segítsenek nekünk.” Személyes segélyakcióját 2012 novemberében indította el, amikor kieleződtek az időközben legyőzött lázadók és a hadsereg közötti harcok, és különösen sok ember menekült el az erőszak elől Gomába.

2013 decemberében aztán a harcoló felek békeszerződést írtak alá, de a kelet-kongói régió számára ez még nem jelenti a harcok végét: tucatnyi további milícia továbbra is aktív ezen az ásványi kincsekben gazdag vidéken, és terrorizálják a lakosságot.

Amikor *Mubalama* egy bő évvel ezelőtt elhatározta, hogy kis otthont alapít az elhagyott gyerekeknek, segélyezési szakértők azt is mondhatták volna, hogy ez ostoba ötlet. Tulajdonképpen csak a ház létezett, amelynek betonpadlóján most valamennyien ülnek. A ház annak a nőket segélyező akciónak az irodájául szolgált, amelyet *Mubalama* már négy évvel korábban indított el. Az irodából rövid úton lakóház is lett. Az íróasztalokat betolták az egyik sarokba: egyúttal onnan folyik tovább a nőkért végzett munka is.

„Kezdetben ajtóról ajtóra jártam, és adományokat kértem”, meséli *Mubalama*. Sok barátja adott, és ad valamit. Akinek nincs pénze, talán egy zsák tüzelőt vagy egy kis kukoricalisztet adományoz. Mások az idejükkel támogatják a programot. „Kezdetben gyakran nem volt elég ennyivalónk”, emlékszik vissza *Mubalama*. Ma mégis naponta három étkezés van. Az ágyak és a matracok is fokozatosan kerültek a házba. Ruhát is hoztak a gyerekek számára, és néhány barát vagy ismerős azóta rendszeresen ad pénzt élelmiszerre.

Passy Mubalama különösen annak örül, hogy már tíz gyereket vissza tudott juttatni a hárorú által elszakított családjához. Ezek boldog pillanatok, amelyekbe mindig a búcsúzás fájdalma vegyül.

Bettina Rühl

Forrás: Publik-Forum, 2014/5